O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN’ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti rektori

_______________ **A.Mansurov**

2024 **-yil “**30**”** avgust

Ro‘yxatga olindi: № MD 70211002-1.04

ZAMONAVIY MUSIQA SHAKLI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: **200 000 - San’at va gumanitar fanlar**

Ta’lim sohasi: **210 000 - San’at**

Ta’lim yo‘nalishi: **70211002 - Musiqa san’ati**

TOSHKENT – 2024

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
ZMSH1205</td><td>O‘quv yili
2024-2025</td><td>Semestr
1-2</td><td colspan="2">ECTS-Kreditlar
5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modulturi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta’limtili
O‘zbek/rus</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td>Fanning nomi</td><td>Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta’lim (soat)</td><td colspan="2">Jami yuklama (soat)</td></tr>
<tr><td>Zamonaviy musiqa shakli</td><td>60</td><td>90</td><td colspan="2">150</td></tr>
</table>

2.

I. Fanning mazmuni

“Zamonaviy musiqa shakli” fani san’at sohasida ijodiy jarayonlarning borishida, musiqa ilmi, musiqiy ijodkorlik va ijrochilikning rivoj topishida muhim o‘rin tutadi. Ilmiy tadqiqotlarda, badiiy jamoalarda ijro etiladigan asarlarni asosan ta’lim muassasasida o‘rgangan bilim, ko‘nikmalariga asoslangan holda ijro talqini tayyorlanadi. Tinglash yoki ijro jarayonida mazkur asarlardagi kamchilik va yutuqlarni o‘rganish, tahlil qilish ijodiy faoliyatning ajralmas bo‘g‘inidir.

Fanni o‘zlashtirishdan ko‘zlanayotgan maqsadlar:

Eng yangi kompozitsiyalar soxasida ilmiy tadqiqotlar bajarish;

Umummadaniy va ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni xisobga olgan holda ularning o‘ziga xoslik hususiyatlarini aniqlash va tushutirish.

Fanning vazifalari:

XX asr musiqiy taraqqiyotining solnomasi, yangi estetik oqimlar, uslub va janr ko‘rinishlari xaqida taassurotlar berish;

Kompozitorlik texnikasining yangi uslublari, seriyalar, seriyaviylik, mikroxromatika, sonorika, sonoristika, spektral musiqa, aleatorika, elektoroakustik musiqa, makon musiqasi, polistilistika (ko‘p uslublik), minimalizm va “yangi oddiylik” uslublari borasida tushunchalar paydo qilish.

Shakl tuzilishining eng yangi tamoyillari bilan tanishtirish.

Zamonaviy musiqaning muammolar maydonida muloxaza yuritishga o‘rgatish.

Talabalarning umummadaniy va umummusiqiy bilimlarini boyitish.

II. Asosiy qism

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi

Kirish

Fanning mazmuni. Fanning maqsad va vazifalari. Kursning oliy o‘quv muassasining musiqiy-nazariy fanlar turkumidagi o‘rni. Ushbu fanning o‘ziga xoslik hususiyatlari va uning boshqalardan farqi. O‘quv muddatining davomati va tarkibi. Fanni o‘zlashtirish darajasiga talablar.

Fan o'rganilishida tayaniladigan asosiy manbalar haqida. U bilan bog'liq musiqiy janr namunalari, asosiy ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari haqida, ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

So'nggi yillarda adabiyotlaridan nashr ettirilgan to'plamlari bilan yaqindan tanishish.

1-SEMESTR

1-Mavzu: Zamonaviy san'at shakllanishining sotsial - tarixiy konteksti. XX asr birinchi yarmi musiqiy shakllari. An'anaviy va modifikatsiyalangan shakllar.

XX-XXI asr musiqasining umumiy tavsifi. XX asr san'at rivojida tubdan o'zgarishlar. Uning ob'ektiv sabablari, tarixiy voqeliklar va ilm, fan va texnikani jadallashgan rivojlanishi. "Gumanizm" qulashi. Badiiy ongni inqirozi.

An'anaviy shakllar (klassik, barokko, romantik shakllar) o'ziga xos yangicha talqini kanon va fuga shakli, kontsentrik va kontrast-tarkibli, oynasimon-qisqichbaqali aralash shakllar. An'anaviy shakllar, ularning XX asrning boshqa shakllari orasidagi o'rni. O'zgargan shakllar: sabablar va an'anaviy shakllardan kelib chiqqan o'zgarishlar yo'nalishi.

2-mavzu: XX asr musiqasida mavzuiylikni tashkil etish.

Mavzuiylik XX asr musiqasida. Mavzuiylikning yangi tushunilishi. Mavzuiylikning masshtabli darajalari. Mikro va makrotematizm.

3-mavzu: XX-XXI asr musiqasida yangi noan'anaviy shakllar.

Shaklning yangi turlari: shakllantirishning dodekafon-seriyali tizim; shakllantirishning ritmik tamoyili; ostinatoli shakl.

4-mavzu: XX asrning ikkinchi yarmida keng tarqalgan shakllar.

Urf-odat shaklini olgan va hususiy tarzdagi shakllar. Zamonaviy musiqada hususiy xarakterdagi kompozitsiyalar shaklini olgan asarlar. Borokko, klassika va romantik musiqaga xos shakllar doirasidan chiqish va uning sabablari. Kompozitorlarning zamonaviy musiqaning shakl hususiyatlari xaqidagi taassurotlari.

2-SEMESTR

5-mavzu: Musiqiy tilning poliparametrligi:

a) vaqt bo'yicha parametri – ostinatolik, aktsentli variatsiyalash, metrning o'zgaruvchanligi, vaqtinchalik variatsiyalash vax.z.; b) ritm asosida – ostinatoli, poliostinatoli poliritmiya, ostinatoli- kanonik; ritmik seriya; Fibonachi qatorlari; ritmik progressiya; v) melodik -linear tamoyili; faktura bo'yicha; g) sonorika va exspressiya parametrlari bo'yicha.

6-mavzu: XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.

XX asrning ikkinchi yarmi shakl tashkil etish sohasidagi novatorlik. Yangi va eski davrlar orasidagi oraliq shakllar (tembr yoki ritmik mavzuviylik singari nisbatan «yangi» ifoda vositalarining ishlatilishi); dasturiy va amaliylikning «taqdim etuvchi» janrlarning musiqaga ta'siri.

7-mavzu: Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya. Turli o'lchamlardagi musiqiy voke'liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.

Bu uslubni K.SHtokxauzenning statik kompozitsiyalarida namoyon bo'lishi. Ya.Ksenakisning stoxastik musiqa, D.Ligetining mikropolifoniya, K.Penderetskiy texnikasida, X.Laxenmanning "CHolg'u konkret musiqasi" va boshqalarning asarlarida statik musiqa tamoyillarining keyingi rivojlanishi. Statik kompozitsiya va unga o'xshash uslublarni tahlil qilish muammolari.

8-mavzu: Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo'shish oqimi.

K.SHtokxauzenning "Musiqa" kompozitsiyasida zamonaviy musiqada turli davr va uslublarni qo'shish texnikasi. L.Berio, B.A. TSimmerman, A.SHnitke asarlari misollarida uslublar qo'shilish texnikasini nazariy va estetik asoslash (polistilistika va uning turlarini klasifikatsiyalash). Polistilistikani musiqiy kompozitsiyalar yaratishu slubi sifatida o'ziga xos jixatlari va ularni B.A.TSimmerman, L.Berio, A Prusser, A.SHnitke, A.Pyart va boshqalarning asarlarida namoyon bo'lishi.

Amaliy mashg'ulotlar va Seminar o'quv rejada kursatilgan turi bo'yicha o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. XX asr birinchi yarmi musiqiy shakllari. An'anaviy va modifikatsiyalangan shakllar.
2. XX asr musiqasida mavzuiylikni tashkil etish.
3. XX-XXI asr musiqasida yangi noan'anaviy shakllar.
4. XX asrning ikkinchi yarmida keng tarqalgan shakllar.
5. Musiqiy tilning poliparametrligi.
6. XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.
7. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti.
8. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya.
9. Turli o'lchamlardagi musiqiy voke'liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.
10. Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo'shish oqimi.

Musiqa san‘ati yo‘nalishlarida ma‘ruza va amaliy mavzular bo‘yicha yakka mashg‘ulotlar ham mo‘ljallangan.

Seminar mashg‘ulotlaruchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. XX-XXI asr musiqasida yangi noan’anaviy shakllar.
2. Musiqiy tilning poliparametrligi.
3. XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.
4. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya. Turli o’lchamlardagi musiqiy voke’liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.
5. Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo’shish oqimi.

III. Mustaqil ta’limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta’limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o‘quv qo‘llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo‘yicha fanlar boblari va mavzularini o‘rganish;
- tarqatma materiallar bo‘yicha ma’ruzalar qismini o‘zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o‘rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o‘rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan fanlar bo‘limlari yoki mavzularini chuqur o‘rganish;
- faol o‘qitish uslubidan foydalaniladigan o‘quv mashg‘ulotlari (ishbilar o‘yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta’limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta’lim resurslaridan, ta’lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg‘armasidan, repetitoriylardan, o‘quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar:

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. XX asr 50 – 60 yillarida musiqiy avangard.
2. Musiqiy serializm. K.Shtokgauzen universal tizimi sifatida
3. P.Bulez ijodida serializm. Strukturalar.
4. Aleatorika – tovushli materialni tashkillanishida bexoslik tamoyili. P.Bulez 3 sonata, J.Keydj - musiqiy aleatorika siymosi.

	5. Sonor kompozitsiya. D.Ligeti "Atmosferalar", K.Penderetskiy "Tren". 6. Ya.Ksenakis ijodiy usulining xususiyatlari ("bexosdan jaryonlarning modellashuvi va anglashuvi usuli"). 7. Elektron musiqa. Kyoln va Milan studiyalari. Tovushni yozish yangi usullarining imkoniyatlari. 8. "Konkret musiqa"ning paydo bo'lishi (P.SHeffer va P.Anri). 9. Minimalizm. S.Rayx, T.Rayli ("Do"tonida), F.Glass (Parallel kvintalardagi musiqa). 10. CHolg'uli teatr . Kagel'. 11. CH.Ayvz, J.Kram. 12. Polistilistika, "kollaj". 13. Spektral musiqa. 14. E.Denisov. 15. S.Gubaydullina, A.SHnitke. 16. A.Pyart . Tintinnabuli. Fratres, Tabula rasa. 17. Bartok B. Torli, zarbli cholg'ular va chelesta uchun musiqa. 18. Qurbonov T. Simfoniyalar 3,4,5,6. 19. O'zbekiston kompozitorlarining fortepiano asarlari. 20. Stravinskiy I. «Simfoniya psalmov» 21. Stravinskiy I. «Vesna svyahennaya», «Svadebka». 22. Tojiev M. Simfoniyalar 11,15,18. 23. Xindemit P. Simfonii «Garmoniya mira», «Xudojnik Matiss» 24. Xindemit P. «Ludus tonalis» 25. Shostakovich D. Simfoniyalar 4,5,8,10,11. 26. Shostakovich D. Kvartetlar 2,3,5,6,7,8.
3.	**V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari** **Talaba bilishi kerak:** • ko'p ovozlikning turlari hamda XX asr shakl va janrlari; • lad-tovushqator materiallari: tonallik; atonallik; dodekafoniya, seriallik haqida tasavvurga ega bo'lishi; • zamonaviy kompozitsiya tamoyillarini; • XX - XXI asr polifoniya unsur va shakllarini bilishi va ulardan foydalana olishi; • zamonaviy musiqa garmonik tizimlar, polifoniya usul va shakllarning tahlili; • turli xil uslublarda garmonik tuzilmalarini bastalash va ijodiy faoliyatda foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnoloiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish;

	• individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, bilish, tahlil natijalarini aniq aks ettirish, o'rganilayotgan jarayonlar va kurslarni mustaqil mushohada yuritish, oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda og'zaki, test va amaliy topshiriqlar orqali o'tkazilishi mumkin. **Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.** Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat o'tkaziladi. Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi. Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).
6.	**Asosiy adabiyotlar** 1. Габитова А. Минимализм в музыке. Т., 2007. 2. Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века. Очерки. Л., 1990. 3. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. М., 1976. 4. Кон Ю. Вопросы анализа современной музыки. Статьи и исследования. Л., 1982. 5. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр. История и современность. М., 1990. 6. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. М. 2003. 7. Теория современной композиции. Сб. ст. М., 2007. 8. Холопова В. Формы музыкальных произведений. СПб., 2001. 9. Янов-Яновская Н. Узбекская симфоническая музыка.Т.,1979. **Qo'shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev Sh.M. Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-26.05. 2020. 2. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. PQ-4038 28 noyabr 2018. 3. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi. 4. Арановский. Симфонические искания. Л. 1979. 5. Ахунджанова Н. Темброво – ритмический тематизм и принципы его развития в сочинениях композиторов Узбекистана. Т., 1976. 6. Бершадская Т. Музыкальная форма. М., 1965. 7. Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. М., 1978.

8. Гончаренко С. Музыкальные формы XX века. Новосибирск, 1989.
9. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. М., 1986.
10. Мазель Л.А. Строение музыкальных произведений. М., 1979.
11. Ментюков А. Декламационно – речевые формы интонирования в музыке XX века. М. 1986.
12. Холопова В. Теория музыки. Мелодика. Ритмика. Фактура. Тематизм. СПб, 2010.
13. Холопова В. К проблеме музыкальных форм 60-70 годов XX века. М., 2017.
14. Шнитке А. Полистилистические тенденции современной музыки // Музыкальные культуры народов. Традиции и современность. М., 1973.
15. Янов-Яновская Н. Узбекская музыка и XX век. Т., 2007.
16. Harvard Dictionary of Music. Cambridge, Mass., 2003.
17. Kühn C. Form: Theorie. Analyse. Lehre, 2005.
18. Kühn C. Formenlehre der Musik. Kassel, 2015.
19. The shape or structure of a musical work // Oxford Companion to Music». Oxford, 2002.

Axborot manbalari

1. http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musiqa
2. www musika uz
3. http://portasound.ru/music-search/musiqa-olami
4. http://www.youtube.com
5. http://www.ziyonet.uz
6. http://nlib.org.ua/parts/books.htm
7. http://www.classic-music.ru
8. http://mus-info.ru
9. http://notes.tarakanov.net/
10. https://www.belcanto.ru/
11. http://www.cultinfo.ru
12. https://cyberleninka.ru/article/

70210901 – Bastakorlik san'ati

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modulkodi
ZMSH1205</td><td>O'quv yili
2024-2025</td><td>Semestr
1-2</td><td colspan="2">ECTS-Kreditlar
5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta'lim tili
O'zbek/rus</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td colspan="2">Fanning nomi</td><td>Auditoriya mashg'ulotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta'lim (soat)</td><td>Jami yuklama (soat)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zamonaviy musiqa shakli</td><td>60</td><td>90</td><td>150</td></tr>
<tr><td>2.</td><td colspan="5">

I. Fanning mazmuni

"Zamonaviy musiqa shakli" fani san'at sohasida ijodiy jarayonlarning borishida, musiqa ilmi, musiqiy ijodkorlik va ijrochilikning rivoj topishida muhim o'rin tutadi. Ilmiy tadqiqotlarda, badiiy jamoalarda ijro etiladigan asarlarni asosan ta'lim muassasasida o'rgangan bilim, ko'nikmalariga asoslangan holda ijro talqini tayyorlanadi. Tinglash yoki ijro jarayonida mazkur asarlardagi kamchilik va yutuqlarni o'rganish, tahlil qilish ijodiy faoliyatning ajralmas bo'g'inidir.

Fanni o'zlashtirishdan ko'zlanayotgan maqsadlar:

Eng yangi kompozitsiyalar soxasida ilmiy tadqiqotlar bajarish;

Umummadaniy va ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni xisobga olgan holda ularning o'ziga xoslik hususiyatlarini aniqlash va tushutirish.

Fanning vazifalari:

XX asr musiqiy taraqqiyotining solnomasi, yangi estetik oqimlar, uslub va janr ko'rinishlari xaqida taassurotlar berish;

Kompozitorlik texnikasining yangi uslublari, seriyalar, seriyaviylik, mikroxromatika, sonorika, sonoristika, spektral musiqa, aleatorika, elektoroakustik musiqa, makon musiqasi, polistilistika (ko'p uslublik), minimalizm va "yangi oddiylik" uslublari borasida tushunchalar paydo qilish.

Shakl tuzilishining eng yangi tamoyillari bilan tanishtirish.

Zamonaviy musiqaning muammolar maydonida muloxaza yuritishga o'rgatish.

Talabalarning umummadaniy va umummusiqiy bilimlarini boyitish.

II. Asosiy qism

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi

Kirish

Fanning mazmuni. Fanning maqsad va vazifalari. Kursning oliy o'quv muassasining musiqiy-nazariy fanlar turkumidagi o'rni. Ushbu fanning o'ziga xoslik hususiyatlari va uning boshqalardan farqi. O'quv muddatining davomati va tarkibi. Fanni o'zlashtirish darajasiga talablar.

</td></tr>
</table>

Fan o‘rganilishida tayaniladigan asosiy manbalar haqida. U bilan bog‘liq musiqiy janr namunalari, asosiy ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari haqida, ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

So‘nggi yillarda adabiyotlaridan nashr ettirilgan to‘plamlari bilan yaqindan tanishish.

1-SEMESTR

1-Mavzu: Zamonaviy san’at shakllanishining sotsial - tarixiy konteksti. XX asr birinchi yarmi musiqiy shakllari. An’anaviy va modifikatsiyalangan shakllar.

XX-XXI asr musiqasining umumiy tavsifi. XX asr san’at rivojida tubdan o‘zgarishlar. Uning ob‘ektiv sabablari, tarixiy voqeliklar va ilm, fan va texnikani jadallashgan rivojlanishi. “Gumanizm” qulashi. Badiiy ongni inqirozi.

An’anaviy shakllar (klassik, barokko, romantik shakllar) o‘ziga xos yangicha talqini kanon va fuga shakli, kontsentrik va kontrast-tarkibli, oynasimon-qisqichbaqali aralash shakllar. An’anaviy shakllar, ularning XX asrning boshqa shakllari orasidagi o‘rni. O‘zgargan shakllar: sabablar va an’anaviy shakllardan kelib chiqqan o‘zgarishlar yo‘nalishi.

2-mavzu: XX asr musiqasida mavzuiylikni tashkil etish.

Mavzuiylik XX asr musiqasida. Mavzuiylikning yangi tushunilishi. Mavzuiylikning masshtabli darajalari. Mikro va makrotematizm.

3-mavzu: XX-XXI asr musiqasida yangi noan’anaviy shakllar.

Shaklning yangi turlari: shakllantirishning dodekafon-seriyali tizim; shakllantirishning ritmik tamoyili; ostinatoli shakl.

2-SEMESTR

4-mavzu: XX asrning ikkinchi yarmida keng tarqalgan shakllar.

Urf-odat shaklini olgan va hususiy tarzdagi shakllar. Zamonaviy musiqada hususiy xarakterdagi kompozitsiyalar shaklini olgan asarlar. Borokko, klassika va romantik musiqaga xos shakllar doirasidan chiqish va uning sabablari. Kompozitorlarning zamonaviy musiqaning shakl hususiyatlari xaqidagi taassurotlari.

5-mavzu: Musiqiy tilning poliparametrligi:

a) vaqt bo‘yicha parametri – ostinatolik, aktsentli variatsiyalash, metrning o‘zgaruvchanligi, vaqtinchalik variatsiyalash vax.z.; b) ritm asosida – ostinatoli, poliostinatoli poliritmiya, ostinatoli- kanonik; ritmik seriya; Fibonachi qatorlari; ritmik progressiya; v) melodik -linear tamoyili; faktura bo‘yicha; g) sonorika va exspressiya parametrlari bo‘yicha.

6-mavzu: XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.

XX asrning ikkinchi yarmi shakl tashkil etish sohasidagi novatorlik. Yangi va eski davrlar orasidagi oraliq shakllar (tembr yoki ritmik mavzuviylik singari nisbatan «yangi» ifoda vositalarining ishlatilishi); dasturiy va amaliylikning «taqdim etuvchi» janrlarning musiqaga ta'siri.

7-mavzu: Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya. Turli o'lchamlardagi musiqiy voke'liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.

Bu uslubni K.SHtokxauzenning statik kompozitsiyalarida namoyon bo'lishi. Ya.Ksenakisning stoxastik musiqa, D.Ligetining mikropolifoniya, K.Penderetskiy texnikasida, X.Laxenmanning "CHolg'u konkret musiqasi" va boshqalarning asarlarida statik musiqa tamoyillarining keyingi rivojlanishi. Statik kompozitsiya va unga o'xshash uslublarni tahlil qilish muammolari.

8-mavzu: Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo'shish oqimi.

K.SHtokxauzenning "Musiqa" kompozitsiyasida zamonaviy musiqada turli davr va uslublarni qo'shish texnikasi. L.Berio, B.A. TSimmerman, A.SHnitke asarlari misollarida uslublar qo'shilish texnikasini nazariy va estetik asoslash (polistilistika va uning turlarini klasifikatsiyalash). Polistilistikani musiqiy kompozitsiyalar yaratishu slubi sifatida o'ziga xos jixatlari va ularni B.A.TSimmerman, L.Berio, A Prusser, A.SHnitke, A.Pyart va boshqalarning asarlarida namoyon bo'lishi.

Amaliy mashg'ulotlar va Seminar o'quv rejada kursatilgan turi bo'yicha o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. XX asr musiqasida mavzuiylikni tashkil etish.
2. XX-XXI asr musiqasida yangi noan'anaviy shakllar.
3. Musiqiy tilning poliparametrligi.
4. XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.
5. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti.

Dirijyorlik (akademik xor dirijyoligi, opera-simfoniya dirijyorligi) yo'nalishlarida ma'ruza va amaliy mavzular bo'yicha yakka mashg'ulotlar ham mo'ljallangan.

Seminar mashg'ulotlaruchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. XX-XXI asr musiqasida yangi noan'anaviy shakllar.
2. Musiqiy tilning poliparametrligi.

3. XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.
4. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya. Turli o‘lchamlardagi musiqiy voke’liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.
5. Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo‘shish oqimi.

III. Mustaqil ta’limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta’limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o‘quv qo‘llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo‘yicha fanlar boblari va mavzularini o‘rganish;
- tarqatma materiallar bo‘yicha ma’ruzalar qismini o‘zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o‘rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o‘rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan fanlar bo‘limlari yoki mavzularini chuqur o‘rganish;
- faol o‘qitish uslubidan foydalaniladigan o‘quv mashg‘ulotlari (ishbilar o‘yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta’limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta’lim resurslaridan, ta’lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg‘armasidan, repetitoriylardan, o‘quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar:

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. XX asr 50 – 60 yillarida musiqiy avangard.
2. Musiqiy serializm. K.Shtokgauzen universal tizimi sifatida
3. P.Bulez ijodida serializm. Strukturalar.
4. Aleatorika – tovushli materialni tashkillanishida bexoslik tamoyili. P.Bulez 3 sonata, J.Keydj - musiqiy aleatorika siymosi.
5. Sonor kompozitsiya. D.Ligeti "Atmosferalar", K.Penderetskiy "Tren".
6. Ya.Ksenakis ijodiy usulining xususiyatlari ("bexosdan jaryonlarning modellashuvi va anglashuvi usuli").
7. Elektron musiqa. Kyoln va Milan studiyalari. Tovushni yozish yangi usullarining imkoniyatlari.
8. "Konkret musiqa”ning paydo bo’lishi (P.SHeffer va P.Anri).
9. Minimalizm. S.Rayx, T.Rayli ("Do"tonida), F.Glass (Parallel kvintalardagi musiqa).

	10. CHolg'uli teatr . Kagel'. 11. CH.Ayvz, J.Kram. 12. Polistilistika, "kollaj". 13. Spektral musiqa. 14. E.Denisov. 15. S.Gubaydullina, A.SHnitke. 16. A.Pyart . Tintinnabuli. Fratres, Tabula rasa. 17. Bartok B. Torli, zarbli cholg'ular va chelesta uchun musiqa. 18. Qurbonov T. Simfoniyalar 3,4,5,6. 19. O'zbekiston kompozitorlarining fortepiano asarlari. 20. Stravinskiy I. «Simfoniya psalmov» 21. Stravinskiy I. «Vesna svyahennaya», «Svadebka». 22. Tojiev M. Simfoniyalar 11,15,18. 23. Xindemit P. Simfonii «Garmoniya mira», «Xudojnik Matiss» 24. Xindemit P. «Ludus tonalis» 25. Shostakovich D. Simfoniyalar 4,5,8,10,11. 26. Shostakovich D. Kvartetlar 2,3,5,6,7,8.
3.	V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari Talaba bilishi kerak: • ko'p ovozlikning turlari hamda XX asr shakl va janrlari; • lad-tovushqator materiallari: tonallik; atonallik; dodekafoniya, seriallik haqida tasavvurga ega bo'lishi; • zamonaviy kompozitsiya tamoyillarini; • XX - XXI asr polifoniya unsur va shakllarini bilishi va ulardan foydalana olishi; • zamonaviy musiqa garmonik tizimlar, polifoniya usul va shakllarning tahlili; • turli xil uslublarda garmonik tuzilmalarini bastalash va ijodiy faoliyatda • foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnoloiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, bilish, tahlil natijalarini aniq aks ettirish, o'rganilayotgan jarayonlar va kurslarni mustaqil mushohada yuritish, oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda og'zaki, test va amaliy topshiriqlar orqali o'tkazilishi mumkin.

	Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar. Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat o'tkaziladi. Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi. Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).
6.	**Asosiy adabiyotlar** 10.Габитова А. Минимализм в музыке. Т., 2007. 11.Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века. Очерки. Л., 1990. 12.Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. М., 1976. 13.Кон Ю. Вопросы анализа современной музыки. Статьи и исследования. Л., 1982. 14.Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр. История и современность. М., 1990. 15.Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. М. 2003. 16.Теория современной композиции. Сб. ст. М., 2007. 17.Холопова В. Формы музыкальных произведений. СПб., 2001. 18.Янов-Яновская Н. Узбекская симфоническая музыка.Т.,1979. **Qo'shimcha adabiyotlar** 20.Mirziyoyev Sh.M. Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-26.05. 2020. 21.Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. PQ-4038 28 noyabr 2018. 22.2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi. 23.Арановский. Симфонические искания. Л. 1979. 24.Ахунджанова Н. Темброво – ритмический тематизм и принципы его развития в сочинениях композиторов Узбекистана. Т., 1976. 25.Бершадская Т. Музыкальная форма. М., 1965. 26.Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. М., 1978. 27.Гончаренко С. Музыкальные формы XX века. Новосибирск, 1989. 28.Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. М., 1986. 29.Мазель Л.А. Строение музыкальных произведений. М., 1979. 30.Ментюков А. Декламационно – речевые формы интонирования в музыке XX века. М. 1986. 31.Холопова В. Теория музыки. Мелодика. Ритмика. Фактура. Тематизм. СПб, 2010.

32. Холопова В. К проблеме музыкальных форм 60-70 годов XX века. М., 2017.
33. Шнитке А. Полистилистические тенденции современной музыки // Музыкальные культуры народов. Традиции и современность. М., 1973.
34. Янов-Яновская Н. Узбекская музыка и XX век. Т., 2007.
35. Harvard Dictionary of Music. Cambridge, Mass., 2003.
36. Kühn C. Form: Theorie. Analyse. Lehre, 2005.
37. Kühn C. Formenlehre der Musik. Kassel, 2015.
38. The shape or structure of a musical work // Oxford Companion to Music». Oxford, 2002.

Axborot manbalari

13. http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musiqa
14. www musika uz
15. http://portasound.ru/music-search/musiqa-olami
16. http://www.youtube.com
17. http://www.ziyonet.uz
18. http://nlib.org.ua/parts/books.htm
19. http://www.classic-music.ru
20. http://mus-info.ru
21. http://notes.tarakanov.net/
22. https://www.belcanto.ru/
23. http://www.cultinfo.ru
24. https://cyberleninka.ru/article/

70211301- Dirijyorlik (estrada orkestri dirijyorligi)

Fan/modul kodi **ZMSH1103**		**O‘quv yili** 2024-2025	**Semestr** 1	**ECTS-Kreditlar** 3	
Fan/modulturi Majburiy		**Ta’limtili** O‘zbek/rus		**Haftadagi dars soatlari** 2	
1.	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)**		**Mustaqil ta’lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Zamonaviy musiqa shakli	**30**		**60**	**90**
2.	**I. Fanning mazmuni** “Zamonaviy musiqa shakli” fani san’at sohasida ijodiy jarayonlarning borishida, musiqa ilmi, musiqiy ijodkorlik va ijrochilikning rivoj topishida muhim o‘rin tutadi. Ilmiy tadqiqotlarda, badiiy jamoalarda ijro etiladigan asarlarni asosan ta’lim				

muassasasida o'rgangan bilim, ko'nikmalariga asoslangan holda ijro talqini tayyorlanadi. Tinglash yoki ijro jarayonida mazkur asarlardagi kamchilik va yutuqlarni o'rganish, tahlil qilish ijodiy faoliyatning ajralmas bo'g'inidir.

Fanni o'zlashtirishdan ko'zlanayotgan maqsadlar:

Eng yangi kompozitsiyalar soxasida ilmiy tadqiqotlar bajarish;

Umummadaniy va ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni xisobga olgan holda ularning o'ziga xoslik hususiyatlarini aniqlash va tushutirish.

Fanning vazifalari:

XX asr musiqiy taraqqiyotining solnomasi, yangi estetik oqimlar, uslub va janr ko'rinishlari xaqida taassurotlar berish;

Kompozitorlik texnikasining yangi uslublari, seriyalar, seriyaviylik, mikroxromatika, sonorika, sonoristika, spektral musiqa, aleatorika, elektoroakustik musiqa, makon musiqasi, polistilistika (ko'p uslublik), minimalizm va "yangi oddiylik" uslublari borasida tushunchalar paydo qilish.

Shakl tuzilishining eng yangi tamoyillari bilan tanishtirish.

Zamonaviy musiqaning muammolar maydonida muloxaza yuritishga o'rgatish.

Talabalarning umummadaniy va umummusiqiy bilimlarini boyitish.

II. Asosiy qism

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi

Kirish

Fanning mazmuni. Fanning maqsad va vazifalari. Kursning oliy o'quv muassasining musiqiy-nazariy fanlar turkumidagi o'rni. Ushbu fanning o'ziga xoslik hususiyatlari va uning boshqalardan farqi. O'quv muddatining davomati va tarkibi. Fanni o'zlashtirish darajasiga talablar.

Fan o'rganilishida tayaniladigan asosiy manbalar haqida. U bilan bog'liq musiqiy janr namunalari, asosiy ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari haqida, ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

So'nggi yillarda adabiyotlaridan nashr ettirilgan to'plamlari bilan yaqindan tanishish.

1-SEMESTR

1-Mavzu: Zamonaviy san'at shakllanishining sotsial - tarixiy konteksti. XX asr birinchi yarmi musiqiy shakllari. An'anaviy va modifikatsiyalangan shakllar.

XX-XXI asr musiqasining umumiy tavsifi. XX asr san'at rivojida tubdan o'zgarishlar. Uning ob'ektiv sabablari, tarixiy voqeliklar va ilm, fan va texnikani jadallashgan rivojlanishi. "Gumanizm" qulashi. Badiiy ongni inqirozi.

An'anaviy shakllar (klassik, barokko, romantik shakllar) o'ziga xos yangicha talqini kanon va fuga shakli, kontsentrik va kontrast-tarkibli, oynasimon-qisqichbaqali aralash shakllar. An'anaviy shakllar, ularning XX asrning boshqa shakllari orasidagi o'rni. O'zgargan shakllar: sabablar va an'anaviy shakllardan kelib chiqqan o'zgarishlar yo'nalishi.

2-mavzu: XX asr musiqasida mavzuiylikni tashkil etish.

Mavzuiylik XX asr musiqasida. Mavzuiylikning yangi tushunilishi. Mavzuiylikning masshtabli darajalari. Mikro va makrotematizm.

3-mavzu: XX-XXI asr musiqasida yangi noan'anaviy shakllar.

Shaklning yangi turlari: shakllantirishning dodekafon-seriyali tizim; shakllantirishning ritmik tamoyili; ostinatoli shakl.

4-mavzu: XX asrning ikkinchi yarmida keng tarqalgan shakllar.

Urf-odat shaklini olgan va hususiy tarzdagi shakllar. Zamonaviy musiqada hususiy xarakterdagi kompozitsiyalar shaklini olgan asarlar. Borokko, klassika va romantik musiqaga xos shakllar doirasidan chiqish va uning sabablari. Kompozitorlarning zamonaviy musiqaning shakl hususiyatlari xaqidagi taassurotlari.

5-mavzu: Musiqiy tilning poliparametrligi:

a) vaqt bo'yicha parametri – ostinatolik, aktsentli variatsiyalash, metrning o'zgaruvchanligi, vaqtinchalik variatsiyalash vax.z.; b) ritm asosida – ostinatoli, poliostinatoli poliritmiya, ostinatoli- kanonik; ritmik seriya; Fibonachi qatorlari; ritmik progressiya; v) melodik -linear tamoyili; faktura bo'yicha; g) sonorika va exspressiya parametrlari bo'yicha.

6-mavzu: XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.

XX asrning ikkinchi yarmi shakl tashkil etish sohasidagi novatorlik. Yangi va eski davrlar orasidagi oraliq shakllar (tembr yoki ritmik mavzuviylik singari nisbatan «yangi» ifoda vositalarining ishlatilishi); dasturiy va amaliylikning «taqdim etuvchi» janrlarning musiqaga ta'siri.

7-mavzu: Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya. Turli o'lchamlardagi musiqiy voke'liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.

Bu uslubni K.SHtokxauzenning statik kompozitsiyalarida namoyon bo'lishi. Ya.Ksenakisning stoxastik musiqa, D.Ligetining mikropolifoniya, K.Penderetskiy texnikasida, X.Laxenmanning "CHolg'u konkret musiqasi" va boshqalarning asarlarida statik musiqa tamoyillarining keyingi rivojlanishi. Statik kompozitsiya va unga o'xshash uslublarni tahlil qilish muammolari.

8-mavzu: Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo'shish oqimi.

K.SHtokxauzenning "Musiqa" kompozitsiyasida zamonaviy musiqada turli davr va uslublarni qo'shish texnikasi. L.Berio, B.A. TSimmerman, A.SHnitke asarlari misollarida uslublar qo'shilish texnikasini nazariy va estetik asoslash (polistilistika va uning turlarini klasifikatsiyalash). Polistilistikani musiqiy kompozitsiyalar yaratishu slubi sifatida o'ziga xos jixatlari va ularni B.A.TSimmerman, L.Berio, A Prusser, A.SHnitke, A.Pyart va boshqalarning asarlarida namoyon bo'lishi.

Amaliy mashg‘ulotlar va Seminar o‘quv rejada kursatilgan turi bo‘yicha o‘tkaziladi.

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

11. XX asr birinchi yarmi musiqiy shakllari. An’anaviy va modifikatsiyalangan shakllar.
12. XX asr musiqasida mavzuiylikni tashkil etish.
13. XX-XXI asr musiqasida yangi noan’anaviy shakllar.
14. XX asrning ikkinchi yarmida keng tarqalgan shakllar.
15. Musiqiy tilning poliparametrligi.
16. XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.
17. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti.
18. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya.
19. Turli o‘lchamlardagi musiqiy voke’liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.
20. Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo‘shish oqimi.

Musiqa san‘ati yo‘nalishlarida ma‘ruza va amaliy mavzular bo‘yicha yakka mashg‘ulotlar ham mo‘ljallangan.

Seminar mashg‘ulotlaruchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

6. XX-XXI asr musiqasida yangi noan’anaviy shakllar.
7. Musiqiy tilning poliparametrligi.
8. XX asr ikkinchi yarmi shakl tashkil etilishi va shakllar tipologiyasi.
9. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Statik kompozitsiya. Monodramaturgiya. Turli o’lchamlardagi musiqiy voke’liklar ishlatiladigan musiqiy kompozitsiyalar.
10. Zamonaviy musiqada turli uslublarni qo’shish oqimi.

III. Mustaqil ta’limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta’limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o‘quv qo‘llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo‘yicha fanlar boblari va mavzularini o‘rganish;
- tarqatma materiallar bo‘yicha ma’ruzalar qismini o‘zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o‘rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o‘rganish;

- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar:

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

27. XX asr 50 – 60 yillarida musiqiy avangard.
28. Musiqiy serializm. K.Shtokgauzen universal tizimi sifatida
29. P.Bulez ijodida serializm. Strukturalar.
30. Aleatorika – tovushli materialni tashkillanishida bexoslik tamoyili. P.Bulez 3 sonata, J.Keydj - musiqiy aleatorika siymosi.
31. Sonor kompozitsiya. D.Ligeti "Atmosferalar", K.Penderetskiy "Tren".
32. Ya.Ksenakis ijodiy usulining xususiyatlari ("bexosdan jaryonlarning modellashuvi va anglashuvi usuli").
33. Elektron musiqa. Kyoln va Milan studiyalari. Tovushni yozish yangi usullarining imkoniyatlari.
34. "Konkret musiqa"ning paydo bo'lishi (P.SHeffer va P.Anri).
35. Minimalizm. S.Rayx, T.Rayli ("Do"tonida), F.Glass (Parallel kvintalardagi musiqa).
36. CHolg'uli teatr . Kagel'.
37. CH.Ayvz, J.Kram.
38. Polistilistika, "kollaj".
39. Spektral musiqa.
40. E.Denisov.
41. S.Gubaydullina, A.SHnitke.
42. A.Pyart . Tintinnabuli. Fratres, Tabula rasa.
43. Bartok B. Torli, zarbli cholg'ular va chelesta uchun musiqa.
44. Qurbonov T. Simfoniyalar 3,4,5,6.
45. O'zbekiston kompozitorlarining fortepiano asarlari.
46. Stravinskiy I. «Simfoniya psalmov»
47. Stravinskiy I. «Vesna svyahennaya», «Svadebka».
48. Tojiev M. Simfoniyalar 11,15,18.
49. Xindemit P. Simfonii «Garmoniya mira», «Xudojnik Matiss»
50. Xindemit P. «Ludus tonalis»

	51. Shostakovich D. Simfoniyalar 4,5,8,10,11. 52. Shostakovich D. Kvartetlar 2,3,5,6,7,8.
3.	**V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari** **Talaba bilishi kerak:** • ko'p ovozlikning turlari hamda XX asr shakl va janrlari; • lad-tovushqator materiallari: tonallik; atonallik; dodekafoniya, seriallik ***haqida tasavvurga ega bo'lishi;*** • zamonaviy kompozitsiya tamoyillarini; • XX - XXI asr polifoniya unsur va shakllarini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;*** • zamonaviy musiqa garmonik tizimlar, polifoniya usul va shakllarning tahlili; • turli xil uslublarda garmonik tuzilmalarini bastalash va ijodiy faoliyatda foydalanish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***
4.	**VI. Ta'lim texnoloiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, bilish, tahlil natijalarini aniq aks ettirish, o'rganilayotgan jarayonlar va kurslarni mustaqil mushohada yuritish, oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda og'zaki, test va amaliy topshiriqlar orqali o'tkazilishi mumkin. **Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.** Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat o'tkaziladi. Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi. Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).
6.	**Asosiy adabiyotlar** 19.Габитова А. Минимализм в музыке. Т., 2007. 20.Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века. Очерки. Л., 1990. 21.Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. М., 1976.

22. Кон Ю. Вопросы анализа современной музыки. Статьи и исследования. Л., 1982.
23. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр. История и современность. М., 1990.
24. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. М. 2003.
25. Теория современной композиции. Сб. ст. М., 2007.
26. Холопова В. Формы музыкальных произведений. СПб., 2001.
27. Янов-Яновская Н. Узбекская симфоническая музыка.Т.,1979.

Qo'shimcha adabiyotlar

39. Mirziyoyev Sh.M. Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-26.05. 2020.
40. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. PQ-4038 28 noyabr 2018.
41. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi.
42. Арановский. Симфонические искания. Л. 1979.
43. Ахунджанова Н. Темброво – ритмический тематизм и принципы его развития в сочинениях композиторов Узбекистана. Т., 1976.
44. Бершадская Т. Музыкальная форма. М., 1965.
45. Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. М., 1978.
46. Гончаренко С. Музыкальные формы XX века. Новосибирск, 1989.
47. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. М., 1986.
48. Мазель Л.А. Строение музыкальных произведений. М., 1979.
49. Ментюков А. Декламационно – речевые формы интонирования в музыке XX века. М. 1986.
50. Холопова В. Теория музыки. Мелодика. Ритмика. Фактура. Тематизм. СПб, 2010.
51. Холопова В. К проблеме музыкальных форм 60-70 годов XX века. М., 2017.
52. Шнитке А. Полистилистические тенденции современной музыки // Музыкальные культуры народов. Традиции и современность. М., 1973.
53. Янов-Яновская Н. Узбекская музыка и XX век. Т., 2007.
54. Harvard Dictionary of Music. Cambridge, Mass., 2003.
55. Kühn C. Form: Theorie. Analyse. Lehre, 2005.
56. Kühn C. Formenlehre der Musik. Kassel, 2015.
57. The shape or structure of a musical work // Oxford Companion to Music». Oxford, 2002.

	Axborot manbalari 25.http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musiqa 26.www musika uz 27.http://portasound.ru/music-search/musiqa-olami 28.http://www.youtube.com 29.http://www.ziyonet.uz 30.http://nlib.org.ua/parts/books.htm 31.http://www.classic-music.ru 32.http://mus-info.ru 33.http://notes.tarakanov.net/ 34.https://www.belcanto.ru/ 35.http://www.cultinfo.ru 36.https://cyberleninka.ru/article/
7.	**O‘zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti Kengashida muhokama etilgan va tasdiqlangan 2024 -yil “30” avgust dagi 1 -sonli bayonnoma**
8.	**Fan/modul’ uchun mas’ullar:** N.T.Xamdamova – O‘zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti “Musiqiy nazariy va tarixiy fankar” kafedrasi katta o‘qituvchisi
9.	**Taqrizchilar:** F.Sh. Muhtorova – O‘zDK, “Musiqa nazariyasi” kafedrasi professori, s.f.n. I.M.Mirtalipova - O‘zDK, “Musiqa nazariyasi” kafedrasi mudirir, s.f.b.f.d.(PhD)